

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Samlingar

Til Et

Grundtimers
Bibliothek.

Första Stycket.

—————
G E D E R S O M,
Tryckt hos WENBERG och NORDSTRÖM,
År 1773.

Til Läsaren.

Denna Samling af åtskillige Authorens
Moraliske tidsfördrif, har jag funnit war-
dig at se dags-luset på vårt modersmål.
Berättelserne äro kärta och Interessante,
och lämnas ut Nummertals för at öka
debiten och minska köparens utgift: Swad
Stylen angår skall man bjuda til at läm-
pa den samma efter ämnet, och Materien
skal til alla Delar swara emot Titeln.
Det täcka Könet, at hwilket detta Tids-
fördrif egenteligen är ämnat, skal wid
dese Blads läsande, intet behöfwa at råd-
na för nedriga twetydheter och oansständigt
skämt, hwarmed dock så många andre
Skrifter, som blifwit det samma helgade,
osörlynt äro upfylte. Dygden och lasten
skall här sättas i sin dager; och de Hi-
storier och ämnen som utgöra denne Skrift
hoppas man, ej skola undgå, at winna
ömma och dygdiga Fruntimmers bifall.

Utgifwaren.

***

***

***

Dyg

*****
* * * * *
* * * * *
* * * * *
*****

Dygdens Belöning.

Ståndaktighet uti motgång är en af de Dygder, som måst befordra detta lifwets lycksalighet. Den minsta olycks-händelse gör dären försagd och bestört, han oroas, plågas och brister ut uti den håstigaste klagan: Stundom wågar han, at med sitt knorr, upresa sig emot Allmagten och des gudommelige styrsel; Han wil at Försynen skal rubba hela naturens ordning för at göra honom lycklig; då lifafult alla de steg han tager äro så dåraktige, at de dageligen mer och mer fördjupa honom uti den olycka han sökt afböja. En wis man deremot störes intet i sitt lugn af lyckans nycker; han wet at alla menniskor äro de samme underkastade, och bjuder endast til at med förnuftiga och lämpeliga medel, antingen afböja eller mota olyckan; och sedan han nyttjat alla de medel försiktigheten gifwit honom wid handen, så wäntar han med tålmod och saktmodighet at tiden skal göra det öfriga. Följande Historia skal wisa, at dygd och ståndaktighet kunna segra öfwer alla lyckans hårdheter.

N:o 1.

N 2

Ro

Ronung Theocles uti Cyrene hade til enda Arfwinge en Dotter, som utom en owanlig fägring, besatt alla de sinnets och hjärtats egenheter, som utgöra det täcka könets fullkomlighet. Hon war wid den äldren då desse förmåner gemenligen plåga blifwa et offer för kärleken. Ryktet af hennes behageligheter samlade til Ronung Theocles hof en mängd af Prinsar, som alla sökte at ärofra denna skönhetens hjärta och hand; men denna Princessa, som ifrigt war tillgifwen Dianas dyrkan, märkte icke en gång alt det bemsdande. Desse tilbedjare gjorde sig at behaga henne. Theocles, som ömt älskade sin Dotter, wille icke, betjena sig af sin myndighet för at bringa henne at wälja sig en Gemäl, utan hade föresatt sig at afwakta til des hennes egen böielse gjorde detta wahl. Appolinus Ronung i Tyrus, kunde ej emotstå den åtrå han hade, at se en Princessa, hwarom ryktet brakt honom så många smickrande berättelser; han fölgde sin lystnad och begaf sig til Cyrene. Appolonius war i sine blomstrande år, och af den fördelaktigaste wäxt och anseende, qwick, sinrik, tapper och frukostig, med et ord han ägde alla de egenheter, som kunna gifwa en Person rättighet at råda öfwer landre, och at styra menniskor.

Alla som sågo honom blefwo intagne af hans lysande egenheter, och han sjelf war den enda som tycktes wara okunnig derom.

Archestrate kunde, oagadt all sin kallfönnig-
het, intet undgå at gifwa aft på denna Prin-
sens artighet och fågring, och fant afwen en stor
förndjelse, at med sine Hof-Damer tala om
honom; detta war det första skätt som kärleken
gaf henne, och Apollonius blef sårad af samma
pil; han fant at Princeßans behageligheter wida
öfwerträffade hwad ryktet om henne förkunnat.
En wanlig skönhet kan lätt blifwa smickrad af
den beskrifning man gör öfwer henne, men de
skönhets-mönster som naturen sjelf uti sitt goda
lymne framalstrar, är den drifstigaste och lyckli-
gaste pensel icke i stånd at kunna uttrycka.

Så dagar efter Apollinii ankomst til Cyrene,
lät Theocles anställa en prägtig lustbarhet, med
ring-rännande och tornerspel; hwar och en an-
wände där all sin konst för at wisa sin färdig-
het. När Apollonius kom uppå kamo-platsen
kände Archestrate en inwärtas rörelse, som ingen
annan hos henne förut upwäckt; hon önskade
håstigt at hon derifrån måtte komma Seger-
winnare; men wiste intet hwad som bragt hen-
ne, at taga så öm del uti hans seger. Hennes
älskares styrka och färdighet swarade emot hen-
nes önskan, Apollonius öfwerwinner sine med-
täflare och tildömmes belöningen. Glädjen lyste
utur Princeßans ögon och Apollonius war ej
den sista at blifwa detta warse: Han skyndar
sig til henne, emedan det war hon som skulle krö-
Segerwinnaren; hon förrättade denna syssa på

et sätt som nog utmärkte den förändjelse hon fant uti denne förrättning. Apollonius på sin sida lät henne förstå at han endast fagnade sig af sin seger, derföre, at det war hon, som skulle utdela belöningen. Denna lustbarhet slutades med en präktig måltid, som hölts til segerwinnares åra.

Sedan hwar ock en begifwit sig til sine rum, funno dese bägge älskare noggsamt, huru mycket de woro intagne af hwarandra; ty man måste wara skild ifrån det man älskar för at rätt wetta at värdera det; de tilbringade natten uti den största oro; den samma tycktes dem oändeligen lång, emedan de måtte des långd efter den längtan de hade at åter få se hwarandra. Apollonius fördubblar sin omsorg och bemödande för Arcestrate, som af alt sitt hjärta öfwerlämnar sig til den fagnad hon deröfwer finner hos sig; hon war i okunnighet om den konst och förställnings-gäfwa, som uti våra dagar är så brukelig, och som gör, at en älskare, endast efter hand, ärnår den lyckalighet, at förnimma sig wara älskad af sin ömhets föremål. Apollonius hade fog at tro sig wara älskad, men hans kärlek war för håstig at nöja sig med mindre än en fullkomlig öfwerlygelse; han åstundade ifrigt at få tillfälle at ensamt tala med Princeffan; Et jagt-parti förskaffade honom detta önsföde tillfälle. Princeffan hade skilgt sig wid Jägarehopen och tagit en wilse wäg uti skogen. Apol-

lonius

Ionijs som intet släpte henne utur ögnasiktet,
 betjante sig af detta tilfälle, han kallades hen-
 ne och tiltalte henne sålunda: "Det är länge
 sedan sköna Arcestrate, sade han, som mine
 ögon hafwa budit til at uptäcka för eder mitt
 hjärtas angelägenhet, de hafwa så länge talat,
 at det är omöjeligt at i icke förnummit at jag
 tillbeder er; får jag hoppas at i wärdiges bi-
 falla min kärlek och swara deremot? utan den-
 na gunst blifwer lifwet mig en börda, och
 min krona sätter jag intet värde uppå om jag
 ej får dela den samma med eder: Jag lämnar
 mitt öde uti edra händer, och wäntar af edert
 utslag min lycksalighet eller min olycka." Ar-
 cestrade blef något bestört af detta Appollonii
 tal, men sedan hon åter kommit sig före, tiltalte
 hon honom således: "Min Prins, sade hon,
 jag wil intet dölja för eder, at det bemödan-
 de i gifwit eder för at behaga mig, har gjord
 et intryck uppå mitt hjärta som jag ej för-
 kändt; och at om min far är i tanka at gifwa
 mig en Gemål, skulle det smickra mig om hans
 wal fölle uppå eder; tör hända at detta bekän-
 nande är obetänksamt, och oanständigt för mitt
 kön, men jag har för god tanka om er min
 Prins för at mistänka Er, at Ni skulle mis-
 bruka denna min upriktighet. Uf min gudom-
 meliga Princessa, sade Appollonius med hästigt-
 het, kan det wara någon obetänksamhet uti et
 steg, som grundar sig på dygden? Nej jag skal
 intet

intet misbruka det förtroende i gifwit mig af
 edra tankesätt för mig, jag skal endast betjäna
 mig där af för at bereda hægges wår lycksalig-
 het. Jägarnes ankomst afbröt desse älskares
 samtal, de woro på hægge sidor förnöjde, at de
 blifwit öfwertygade om hwarandras genkärlek.

Så snart Apollonius ankom til Konungens
 Slätt, upptäckte han honom sin ömhet för Ar-
 chestrate. Theocles, som hade föresatt sig at här-
 utinnan följa sin dotters böjelse, berättade henne
 detta Apollinii tilbud, och war ganska glad då
 han fant henne samtycka til Konungens af Tyrens
 åstundan; emedan han bar mycken aktning för
 denna Prins. Som således allt hinder war
 ur wågen röjt, blef detta giftermål innan få
 dagar slutat med all den prækt, man kunde
 wänta sig af twänne frukostige och prækt-älskan-
 de Konungar.

Theocles som intet wille tillåta desse lyckliga
 makar at skiljas wid sig, öfwertalte dem at nå-
 gon tid qwarblifwa wid sitt Hof. Under denna
 tid blef Princeßan hafwande; och denna glada
 tidning åstadkom nya nöjen och lustbarheter, wid
 hwilka folket åfwen betygade sin tilgifwenhet och
 sitt nit för det Kongliga huset. Emedleertid blef
 Apollonii närwaro nödwändig uti Tyrus, at han
 således nödgades lämna Cyrene. Konung The-
 ocles lät utrusta, til detta ändamål, et fartyg
 hwaruppå han skaffade Princeßan all möjelig
 beqwåmlighet och en myckenhet betjäning; och
 detta

detta höga Par, som ännu ansågo hwar-
annan mera som älskare än makar, öfver-
gaf således Cyrene, sedan det tagit det ömma-
ste affked af den goda Konung Theocles.

Första dagarne af denne Sjöresa woro ganst-
gynnande, alle glädde sig deraf, och spådde sig
innan kort en lyckelig framkomst; då i en hast
alla förebåd til en gruswelig storm wisade sig:
Himmelen betäckes med swarta moln, Hafwet
brusar, och Hafs= djuren wisa sig på den up-
rörda wågen; wäldsamme och stridige windar
drifwa med häftighet wågorne, som stöta emot
och kullkasta hwarandra; blirt och ljungeld gif-
wa så täta sken, at hela lusten synes i full låga;
åskan dundrar, wågorne upretas, och wådren
fördubbla sitt raseri, och göra alt sjo= folkets
möda och konst fåfång; redan har fartyget för-
lorat både mast och segel; hwart ögnablick föres
det til de lågande skyarne för at åter nedsänkas uti
den djupesta afgrund. Den söna Arcestrate
intages af en dödelig rådsia och tror sin sista
stund wara för handen; hennes ömma maka
innesluter henne uti sine armar och bjuder til
at trösta henne, men fåfångt; en ny händelse
fördubblar deras oro och bekymmer; fast än Ar-
cestrate endast war på 7:de månaden hafswande,
förordskar hafwets rörelse och skakande henne
de plågor, som gifwa tillkåna at naturen wil be-
fria henne ifrån den bördan hon bår, plågorne
öklas och Arcestrate föder til wärlden en liten

Dotter. Apollonius tager emot BARNET, under det han rörs af medlidande och ömhet för detta lilla oskyldiga kräk, som i sitt första lefnads ögnablick är utsatt för så många och öfverhängande farligheter. Under allt detta tiltager stormens hästighet, fartyget stöter emot en klippa, sönderkrossas och visar för det håpna ögat en förfärlig afgrund och en ounwikelig död. Archestrate uti det swagaste och bedröfweligaste tilstånd, samlar den lilla styrka hon hade öfrig, och griper sig fast wid et stycke af det sönderkrossade skeppet, som lyckan lämnar henne i händerne. Apollonius utur stånd at kunna följa henne blef qwar på det stycket af skeppet på hwilket han befant sig, ser sig således skild ifrån sin kära Archestrate. Fortwiflan intager hans sinne, han wil kasta sig i sjön och simma til sin maka, för at frälja eller åtminstone dö tillsammans med henne; men ack! Han är fader; han håller sin dotter uti sine armar; denna lilla olyckeliga sträcker til honom sine små händer, och tyckes anropa hans hjelp och och beskydd: han kan ej bewekas at öfvergifwa en så kär börda, han har ingen annan utväg än at anropa Gudarnes beskydd för sin kära Archestrate, som han i det samma förlorar ur ögnasiktet.

Sedan han et dygn warit en lek-bäll för de uprörda wägorne blifwer han sluteligen drifwen til Lands, et litet stycke ifrån Staden Tarsis. Han kände därstädes en ganska rik och förmögen man,

man, wid namn Stragulion, som warit wån med hans fader; han gick til denne mannen, och fick utaf honom all den tjänst han uti denna olyckeliga belågenhet behöfde. Han anförtrodde sin lilla dotter til Dionysiades Stragulions hustrus omsorg, och bad des man i hast skaffa et fartog, hwarmed han kunde uppsöka sin fära Archestrate. Denne olyckliga Princessa åter, som wi lämnat uti hastwets samn, hade warit nog hurtig och lycklig för at kunna hålla sig fast wid en mast, som hon wid skeps-brättet fastade sig wid, oackadt alla de håftiga skakningar hon utstod. Uti denna fara tog hon sin tillflykt til Gudarne, och förnämligast til Diana, hvars Altar hon ifrån spådaste åren betjänt, hon anropar denna Gudinnans beskydd, och gör et löfte, at om hon hade den olyckan at förlora sin Gemål, skulle hon helga til Dianas tjänst och dyrkan all sin öfriga lifstid. Himmelen hör hennes böner och hon fastas af böljorne til Ephest hamn. Utsträckt och half död awarlemnades hon på stranden och hade säkert slutat där sine dagar, om ej en Gubbe som hette Chermon, af en händelse blifwit förd til detta ställe, rörd af det ynkelige tilstånd uti hwilket hon såg denna Olyckliga Princessa, bår han henne, med sine slawars tilhjelp, hem til sig, hwarest han gaf henne alt det bistånd, och skötsel, som hennes tilstånd behöfde.

Emed=

Emedlerrid hade man antvänt så mycken skynsamhet med fartygets utrustande ifrån Zaris, at det war segelsfärdigt twänne dagar efter Apollonii ankomst. Trenne månader tilbragte han at fructlöst besöka alla näst gränsande kuster. Theocles, som hon gifwit tillkänna sin olycka war ej mera lyckelig uti de efter forsteningar han på sin sida lät göra. Denna Princessa hade äfwen antvänt all möda at blifwa förwifad om sin Gemäls och sin Dotters öde, men alla de underrättelser, som hon århölt tjänade til intet annat, än at göra henne försäkrad, at de blifwit offer för de grymma has-böljorne. Hon blef ännu mera bestyrkt uti denna tanka af Phoeniciske Köpmån, som kommo från Tyr och försäkrade henne, at Konungen ej hade synats där sedan, samt at åtskillige af hans slafwar och följe, som undankommit denna storm berättat, at han förgåts uti detta skepsbrott. Denne beklageliga nyhet försatte den ömma Arcestrate uti den håftigaste bedröfwelse, och bewekte henne at fullkomna det löfte hon gjordt uti sin sjö-nöd. Omfider, sedan han åtkänt sin wälgörares omsorg och besvär med några dyrbara Jouveler, som hon under skepsbrättet hade på sig, begaf hon sig uti Diana Tempel och lät instrifwa sig ibland denna Gudinnas Prästinnor.

Apollonius ledsen, at hafwa gjordt så många fåfånga försök, tager ånteligen det beslut, at begifwa sig til sitt Rike. Hans ankomst för-

ordsa-

ordsafade desto mera glädje, som hans långwä-
riga fränware gaf Tidningen om hans död mera
fannolikhet; han sjelf war ensam fördjupad uti
den djupesta sorg, des första omsorg war, at
gifwa Stragulion wedermålen af sin frikostighet,
så wäl för de tjänster han nyligen giordt honom,
som och för at bringa honom, at fullfölja sin
trogna omsorg för den unga Tarsia. Detta
namn hade Apollonius gifwit sin Dotter, eme-
dan hon wid Tarsis strand, blef frälst ifrån
skeps-brottet. Denne ädelmodige wännen swara-
de, så länge han lefde, emot Konungens för-
troende; men efter hans död, som timade kort
därpå, blef den unga Tarcia antwardad til Dio-
nyssiades Stragulions änkas wård.

Fyra år lupo til ända innan Apollonius på
något sätt wille skingra sin sorg; men en händelse
hoppade sig, uti hwilken han ej kunde wågra at
deltaga.

Konung Seleucus, uti Syrien misbrufade
et olagligt wälde, som han tagit sig öfwer nå-
gra små Prinsar, hwilka han med wäld under-
kufwat och gjort sig skatt-skyldige. Dessa Prin-
sar kommo öfwerens at kasta af sig detta
ök. Apollonius ingick förbund med dem
och bestöt at i egen Person bitwista friget; men
före än han öpnade fält-tåget wille han se sin
dotter; och för at ej sätta henne i fara för et
nytt skeps-brott, om han lät henne komma til
sig til Tyr, så företog han sjelf en resa til Tar-
sis.

sis. Han anlände til denna Stad försedd med de rikaste skänker åt Dionysiade, til hwilken han äfwen lämnade en stor mängd af dyrbara Juwelsmycken, ämnade åt den lilla Princeßan, då hon kom til de år, at hon kunde bruka dem. Den lilla Tarsia gaf redan hopp om den största sägning; hennes öyn, rörde högeligen Apollonius, som uti hennes spåda ansikte aldeles igenkände sin älskade och sörgde Archesrates bild; det är omöjeligt at beskrifwa alle de ömhetsbetygser, han gaf sin lilla dotter, och den förnöjelse han fant i hennes barnsliga behagligheter. Då han således afbördat sin faderliga skyldighet, lämnade han den lilla Tarsis uti Dionysiadens wård, och sedan han förmanat och bedt henne hafwa all uptänkelig ömhet och omwårdnad för sin dotter, begaf han sig til Armén.

Under de åtta år som kriget warade hade Apollonius många tilfällen, at utmärka sitt hjältemod; men wi skole med stilla tigande gå förbi hans frigsbedrifter, för at komma tillbaka til Tarsia, som nu åter kommer at wisa sig på skådeplatsen.

Hon kallades nu sitt tolfte år, hon war skön, qwiä, förståndig, munter och höflig; at älska henne och at se henne war et och det samma. Dionysiade hade en dotter nästan af lika ålder med Princeßan, men hwars egenskaper woro aldeles stridande med hennes; hon war ful, wårdsöds, dum, osnygg och egensinnig: Den

Den ena upväckte allas kärlek och den andra allas affky; lika fullt älskade Dionysiade sin dotter på det aldråhögsta, emedan hon liknade henne själf. Den rättmätiga högaktning och förretråde, som alla lämnade Tarsia framför des dotter, oroad och retade henne högeligen, och därför hölt Dionysiade henne merendels uppå landet: hon hade med flit lämnat henne ganska otillräckelig underrättelse om sine föräldrar och sin födsel, på det Tarsia ej skulle kunna taga sig tillfälle, at, af hennes dotter och henne, begåra den agtning, som de annars woro skyldige hennes börd. Tarsia wiste således icke, at hennes far war Konung i Tyr, hon trodde sig blott wara född af någon eljest rik och förnäm man uti denna Stad. En dag, då en högtidelighet anstältes til Gudinnan Cereris ära, hände sig, at en ung förnäm Herre, som wunnit belöning för kapp-löpande, uti Dionysiade och hennes dotters närvaro, lämnade för Tarsie fötter den Kronan han fått som segerwinnare, såsom et offer af sin kärlek och wördnad. Dionysia blef högeligen förtretad af den förmenta oförrätt, som härmed skedd hennes dotters behageligheter; och detta tillika med åtrån at tillwälla sig de Juweler och smycken, Apollonius förtrodt henne, för at lämna at Princeßan, bragte henne til det beslut at låta henne omkomma. Swad grufweligheter är icke afwundsjuka och girughet mäktiga at åstadkomma?

Dionysia

Dionysiade utwalde, til sitt hånbe = wårktyg, en slaf wid namn Korban, åt hwilken hon dårsföre låfwade en ansenlig summa penningar jåmte sin frihet i wedergållning. Denna ilgjårning war desto lättare åt wårkstålla, som Tarsia alla dagar besökte en Graf, som hon wid hafs = stranden låtit upresa til åminnelse af sin moder, hwilken hon trodde wara omkommen uti skeps = brottet. Då Dionysiade utmärkt dagen, hwaruppå denna grymhet skulle wårkstållas, fölgde Korban på långt håll sitt slakt = offer, och när han trodde sig wara i säkerhet för åt wara sedd af någon, sprang han til henne med dolken uti hand: den förstråckta Tarsia springer undan och upfyller lusten med sitt rop. Någre sjö = röfware, som lågo emillan klipporne uti försåt och wåntade på åt göra något kap, framspringa wid hennes anskri och nödgår Korban åt slåppa sitt rop. Dessa sjö = röfware bemåktiga sig Tarsis, förer henne i båten och begifwa sig til sjö. Glaswen som på långt håll gifwit noga åckt uppå dem, och trodde åt sedan hon kommit i sådane hånder, skulle hon wål aldrig mera komma tilbaks, sade til Dionysiade åt han mördat henne och sedan kastat kroppen uti hafwet. Dionysiade ganska glad öfwer denna tidning, låt utspreda et rykte åt Tarsia ganska hastigt dödt af slag uppå landet; och låt upresa åt henne en Grafwård; denna berättelse lämnade han också åt Apollonius, som så när dödt af bedröfwelse

welse wid det han undfick denna sorgeliga tidning.

Sjö-röfwarne, som intet woro wane af länge behålla sitt rof, landt-stego wid Metalin, Huswud-Staden uppå On Lesbos, och sålde den olyckliga Tarsia, åt en af dessa nedriga som grunda sine inkomster, på de qwinners dygd och fågring, som de kommit i besittning utaf. Denna nya slafwinnans skönhet och behageligheter, gaf slaf-handlaren godt hopp, at föröka sin förmodgenhet; hon ansåg henne wärdig at presenteras för Athenagaras, som på den tiden war Konung på On Lesbos. Man kan föreställa sig Tarsiae oro och bekymmer uti denna belågenhet: Hon darrade af fruktan för sitt öde; men til all lycka war hennes husbondes affigt det, som friade henne ifrån at blifwa illa medhandlad. Sedan han låtit henne några dagar hwila, förde han henne upp til Athenagoras palats. Et slagtoffer som föres til altaret kan aldrig hafwa et sorgligare och ynkeligare utseende, än den rådde och tröstlöse Tarsia. Så snart hon såg sig uti Konungens närwaro, kastade hon sig för hans fötter, som hon suktade med sine tårar, Hon bad honom, i de bewekeligaste och måst rörande ordalag, at hafwa medlidande för det usla tillstånd, hwaruti olyckan bragt henne, och at han ej måtte beröfwa henne en egendom som hon hölt kärare än lifwet. Dygden och skönheten hafwa et onckeligt och ewigt wälde uppå våra

wåra hjärtan: och Athenagoras hjärta war för ädelmodigt för at ej wörda denna rättighet. Han uplyfter den sköna slawinnan och tröstar henne; och fastän han war uti en ålder, uti hwilken begärelsen merendels plåga segra öfwer förnustet; är han nog ädelmodig för at öfwerwinna sine begär, waktadt den lätthet han hade at upfylla dem. Tarsia gör honom en rörande berättelse om sine händelser, och Athenagoras försäkrar henne, at dess dygd ej mera skal wara utfatt för någon fara; straxt på stunden betalar han hennes lösen; han låter gifwa henne rum i sitt palats, och sätter hos henne fruntimer, hwars trohet och dygd han war försäkrad om. Tarsia är intet otacksam emot sin wälgörare, hon lämnar honom de uprigtigaste prof af sin ärfkänsla, men han hade för många dygder och för behageliga egenskaper, för at, denna första känsla, ju snart gaf swiga för en dygdig och öm kärlek. Han uppå sin sida war intagen af Tarsiae förträffeligheter, hwar dag upptäcker han hos henne nya fullkomligheter, och anser de ögnablick för förtorade som han tilbringar utom hennes sällskap.

Under allt detta hade kriget, som syhelsatte Apollonius, blifwit slutadt til hans allierades förmån, och han åter rest hem til sitt land.

Sedan han lämnat någon tid åt sine Regerings omsorger, gjorde han en resa til Cyrene, för at bjuda til at trösta den gamle Konung Theocles, som dageligen utgöt bittra tårar öfwer
sin

sin älskade dotters förlust. Efter några dagars segelfart, blir hans fartyg så illa handterat utaf stormen, at han nödsakas löpa in i Metelins hamn. Så snart Athenagoras fick kundskap här- om, skyndade han sig om bord til honom, för at erbjuda Apollonius sin tjänst och öfwertalte honom at tillbringa några dagar upå sitt Glett för at där hwila sig, efter den oro och besvärli- het stormen förorsakat honom. Utom det at anständigheten fordrade denna höfligheten, hade hans kärlek äfwen någon del uti detta besök; han hoppades at Konungen af Tyr skulle kunna skaffa honom någon underrättelse om Tarsiae föräldrar och födsel. Apollonius war intagen af en sorg, som han intet war mäktig at dölja, och dertföre sökte han at undanbedja sig, at kom- ma til Athenagoras Hof; men denna senare war så enträgen at han nödgades låta öfwertala sig. Apollonius började förtäljandet af sine olyckor, då han ankom til palatset. Tarsia war den första personen, som mötte honom där: och den likheten hon hade med Archestrate gjorde honom aldeles bestört; denna hans förwirring märktes, och på tilfrågan derom, swarade han, at den- na stöna personens ansigte upväckte hos honom hägkomsten af et Truntimmer, som han högeli- gen älskat; Tarsia tog sig häraf tillfälle at säga honom en hop artiga höfligheter, hwaruti hon wiste mycken qwickhet. Apollonius wände aldrig ögonen ifrån henne och uphörde ej at öfwerhoppa

henne med beröm. "Lyckliga de föräldrar, sade
 ,,han, som gifwit eder lifwet, ni lärer säkerligen
 ,,göra deras lycksalighet. Jag skulle och hafwa
 ,,en dotter wid eder ålder, och jag finner at hon
 ,,skulle göra min hugswalelse, då däremot hennes
 ,,förlust, nu är den swåraste af alla mine olyckor."
 Då han härwid märkte at Tarsia flöt uti tårar,
 frågade han henne om ordsaken til hennes
 bedröfwelse. "I talen för mig herre, sade hon
 ,,om en lycksalighet, som mitt hjärta aldrig smä-
 ,,kat; jag har ej den lyckan at känna dem, som
 ,,jag har at tacka för mitt lif; jag har blott
 ,,en enda gång sedt min far, och då war jag
 ,,så ung at jag ej mera mins något deraf, och
 ,,min mor har jag aldrig haft den fågnaden at
 ,,omfamna. I sen uti mig en olycklig fader-
 ,,och moderlös flicka, som utan Athenagoras
 ,,ådelmod, skulle wara bragt i det nedrigaste til-
 ,,stånd. Ären i intet ifrån Lesbos föll Apollo-
 ,,nius henne uti talet? "Nej nådiga herre sade
 ,,hon, himmelen i sin wrede har låtit mig födas
 ,,mitt uppå sjön under den grufweligaste storms
 ,,häftigaste raserie. Det fartyget på hwilket jag kom
 ,,til världen förolyckades, och min moder om-
 ,,kom under detta skepsbrott; min fader åter
 ,,gaf mig andra gången lifwet, då han frälste
 ,,mig ifrån denna faran, uppå en del af skeps-
 ,,wraket, som böljorne kastade på Tarsis strand.
 ,,Fullföljen ropade Apollonius med häftighet,
 ,,mitt hjärta kan ej emotstå alla de rörelser,
 som

„som intaga det samma. *Uch* herre, swarade
 „*Tarsia*, m^änne i hafwen någon underrättelse
 „om mine föräldrar? min far war ifrån *Tyr.*==
 „*Uch* min s^äta dotter, ropade *Konungen*, igen=
 „k^änⁿen eder fader, ja! jag kan intet mera twif=
 „la derpå, i ären min älskade *Tarsia*?,, wid det
 han nämde detta namn kastade *Tarsia* sig uti
Apollonii armar, som omfamnade henne med
 den äm^maste kärlek; de utgöto glädje tårar, och
 alla närwarande gjorde ~~was~~ samma. Dock kun=
 de intet *Apollonius* begripa, huru som hennes dö^d
 blifwit honom så ogrundat bebådad, då hon li=
 kafult war wid lif; men *Tarsia* uptakte för ho=
 nom *Dionysiades* nedriga förhållande, som han
 förefatte sig at låta bestraffa.

Althenagoras war ej den, som tog den minsta
 delen uti denna händelse: han älskade *Tarsia* och
 det war honom ej okunnigt, at hon hyste för
 honom samma tankesätt; han begårde henne
 således af des^s far, hwilken med desto mera nöje
 samtyckte därtill, som han fått förnimma det
 ädelmod, hwarmed *Althenagoras* handterat henne,
 innan hennes höga börd war honom bekant.
 Giftermålet blef firat några dagar derpå med
 den största ståt och pragt. Nu hade *Apollonius*
 ännu större orsak, at fullfölja sin resa til *Cy=
 rene*, anstalter blefwo straxt gjorde til denna
 sjä=resa, men framför alt författe de sig at
 samfält resa til *Epheso* för at hembära denna
 Gudinna deras tacksjälfser, för det beskydd hon
 gifwit

giftwit Zarfa, då hon bewarat hennes dygd och
 fysthet, uppå et ställe, hwarest efter alt ut-
 seende hon eljest bordt blifwa et offer för den
 nedrigaste och willaste böijelse. De singo en så
 gynnande wind, at de innan få dagar anlände
 til Epheso. Arcestrates dygder hade under all
 denna tid uphögt henne til de högsta ämbeten i
 templet; så, at hon wid deras ankomst, förät-
 tade Guds-tjänsten som Öfwer-Prästinna. Då
 hon fick weta, at främmande Prinsar woro an-
 komne för at hålla sin andakt uppå detta heliga
 stället, gjorde hon de prägtigaste anstalter at de
 måtte på et lysande sätt blifwa emottagne. Den
 stillhet, uti hwilken hon lefwat, sedan hon blef
 skild wid Apollonius, hade bibehållit hennes skön-
 het uti all sin fullkomlighet: hon war lika så
 wacker nu som den förste gången han såg henne.
 Knappast hade Apollonius fastat ögonen uppå
 henne, förr än hon trodde sig igenkänna sin äl-
 skade Arcestrate; lika intryck gjorde hans ösyn
 hos henne, så at hon utaf den rörelse, som
 detta uppvakte i des hjärta föll af bestörtning
 tillbaka på de fruntimmer, som wora i hennes
 följe. Detta grundade än mera Apollonii hopp.
 „Ar det min kära Arcestrate? ropade han, som
 „himmelen skänker mig åter? ja: min ömna ma-
 ka, swarade hon, i det hon utsträckte sine armar
 „til honom: wärdiga föremål för all min sak-
 „nad, kom at astorka de tårar din frånvaro
 „bragt mig at utgjuta.,, Glädjen förtog målet
 för

för desse ömme makar, men deras själar kände desto ljusligare all deras sällhet.

Larsia för hwilkens ögon alt detta tildrog war stadd uti den måst wäldsamma sinnes-rörelse; då hennes fader rätte henne handen och sade: „min älskade dotter igenkän din ömma mor.“ wid dessa ord, kastade Larsia sig i armarne på sin moder, som nu på nytt måste emottaga et lika häftigt anfall af kärlet och ömhet som det förra: desse Princexor öfwerhopade hwarandre med ömma kärleks betygelser, och Athenagoras fick äfwen deraf sin del; med et ord: naturen och kärleken firade här sitt prächtigaste segeråg.

Rykten om denna händelse blef i hast utspredd uti Epheso, hwarest allmänna frögde-betygelser deröfwer blefwo anstälte. Apollonius utmärkte sin ärfkänsla emot Gudarne med de rika offer och skänker som han gjorde åt Diana och des tempel. Chermon som efter Archesstratis skeps-brott dragit omsorg om henne blef äfwen wäl öfwerhopad med skänker; sedan tog dessa lyckliga par, utan alt widare dröjsmål wägen til Cyrene. Wid ankomsten gick Apollonius för at bereda Theocles, at emottaga sine barn, af frugtan, at en för häftig och oförwäntad glädje, eljest kunde beröfwa den ömma och wärdiga gubben lifwet. Hwar ock en, som äger någon känsla af ömhet, kan finna med hwad för ömma kärleks-betygelser Theocles emottog sine barn. Desse lycklige älskare förnötte någon tid wid
hans

hans Hof; sedan togo de deras kosa åt Tarsia, hwarest Dionysiade och Korban, undergingo det straff som deras ilgjärning förtjente. Derifrån begåfwo Apollonius och Arcestrate sig til Tyr och Arthenagoras och Tharsia togo wägen åt Lesbos; alla dese ömma och dygdiga makar åtnjöto, intil senaste ålderdommen, den glädje och sällhet, som dygden endast är mächtig at gifwa sine gunstlingar; men som aldrig ännu någon lastens anhängare smakat.

Plut
på Lykones
der gang

Samlingar

Til Et

Fruntimmers Bibliothek.

Andra Stycket.

Henriettes ynkelige ändalykt.

Ryskheten är en af Könets förnämsta dygder; utan den samma äro alle de andre förnämde, och förtjena icke en gång namn af dygder. De gamle Greker och Romare hafwa hedrat denna sällsynta dygd, med den ifrigaste dyrkan, och förewigat deras namn, som uti denne dygd föregått andre med lysande efterdömmen: Hippo, Bracquernes moder, Catos dotter, jämte flere, hafwa derföre kommit i besittning af en odödelig ära, och deras namn skola bewaras til den senaste eftervärld. Har ej desse nysnämde Romare störtat en Tarquinius ifrån Troonen, för det at des Son besläktat en Romersk medborgares äkta fäng? huru många grusveligheter har ej äktenstaps-brätt förorsakat? det namnkunnige Trojas sköflande och förstöring, är ej Menelai hustrus bortröfwande brödsaken därtil? jag skulle aldrig sluta, om jag wille anföra alla de bedröfweliga händelser, som Historien wisar oss, uti detta ämne: jag skal nöja mig

med at berätta (under förtäckta namn) en händelse, som för en tid af 200:de år sedan tildragit sig i Frankrike.

Uppå en af de wackraste egendommar i Riket lefde en ung förnäm herre, som wi skola kalla Margrefwen Dorwall; hans dygder woro äfwen så lysande som hans börd: mild, wänlig, frifostig, ädelmodig och tapper, hade han förwårswat sig alle sine grannars och underhafswandes kärlek och wördnad. Uti frig hade han wist de måst hedrande prof af tapperhet och insikt, hwilket också förwårswat honom Konungens nåd och förtroende. Han hade en ganska ansenlig egendom, och den ordning och redighet hwarmed han stötte den samma, gaf honom tilfälle at utöfwa sine frifostige och wälgörande böjelser, utan at på något sätt skada och rubba sin hushåldning, eller förminsta sin egendom. Swad man ock må säga; så är ordning och hushållning en af de nödwändigaste samsunds dygder; alle de andre äro nästan den samma undergifne.

En gång då han reste hem ifrån Häfwet, stadnade Dorwal wid et Slätt, hwars ägare han endast kände til namnet; men som han mycket hört berömmas des älsta dotters fågring och behageligheter, kunde han ej emotstå den lystnad han hade at se henne; och under förewändning at wilja beskåda detta Slätters trågårdar och byggnad, gjorde han et besök hos fadren til sin nygirighets, och tör hända redan kärleks föremål,

mål. Han blef emottagen med all upståndlig höflighet, och fast Henriettes föräldrar (så skola wi kalla vår hjeltinna) woro af lika börd och anseende som han; hade de dock för honom all den acktning, som hans rykte, hans dygder och Konungens nåd förtjante: de mistänkte och, ej utan grund, at deras dotters ungdom och fågring, tör hända war orsak til denne oförmodade visite.

Det började på at blifwa nog sent för at genomwandra alla belägenheterne wid Slättet: man öfwertalte honom således, at uppsjuta denna spatsers-gång til andra dagen; och man föreslog honom en liten Concert före aftonmåltiden; han kunde intet utan förtjusning och rörelse höra Henriette sjunga och aceompagnera sig sjelf uppå lutan, med så mycken konst som smak. Derefter gingo de til bords; detta fruntimrets qwicka och artiga samtal fullbordade at sätta den ömsinte Dorwals hjärta i full låga. Hans wanliga glättighet förminskades småningom, han blef djupsinnig, tank-spridd; och efter de brukeliga Complimenter blef han ledsagad til sine rum, hwarest han tilbragte den beswärligaste natt. Han war ej mer den samma, kärleken som bemåstrat sig hans hjärta hade aldeles ändrat honom. Öwisheten om Henriettes hjärtas tilstånd, och längtan at få weta om intet Grefwen af ^{***}, hennes fader ingått någon förbindelse med någon om sin dotters bortgiftande, satte den kära Dorwal uti et tilstånd, som är swårt at beskriwa.

Han war försäkrad, at om han intet hade någon medtäflare, skulle han snart komma i besittning af sin ömhets föremål. Således förefatte han sig at söka tillfälle at ensam få tala med Henriette, för at gifwa henne tillkänna sin kärlek, och af henne få de uplysningar som woro nödige för honom uti denna sitt hjärtas angelägenhet.

Det war helt bittida om morgonen som Dorwal stod upp och som han ännu icke fant någon rörelse på Slättet, gick han til trädgården för at taga sig frisk luft. Men hwad blef icke hans glädje stor, at därstädes träffa Henriette uti den måst retande natt-klådebonad med de eldigaste ögon och den friskaste färg. "Jag
 ,,trodde eder ännu ej wara upståndne, Mademoiselle;
 ,,sade han; === den wackra års-tiden, swarade hon,
 ,,läckar mig at gå hit för at andas den friska mårgeon-luften; men i sjelf, min
 ,,herre, fortfor hon, ären ganska bittiga uppe,
 ,,det tycktes mig i går at ni behöft en längre
 ,,hwila === kan man wäl njuta någon hwila,
 ,,sedan man sedt eder, swarade Dorwal; nej!
 ,,jag har tilbragt den grufweligaste natt: utan
 ,,twiswel lärer jag upwäcka er förundran sköna
 ,,Henriette fortfor han; jag älskar eder och det
 ,,med den häftigaste kärlek; första minuten af
 ,,min ankomst til Slättet har fullkomnat eder
 ,,seger och min tråldom: jag beswär eder wid
 ,,det aldrädeligaste, at bringa mig utur min
 ,,owis."

„owisshet; eljest har jag föresatt mig at dö för
 „edra fötter; emedan ödet warit mig så gymnan-
 „de, så sägen mig, tilbjudansvärda Henriette,
 „med uprigtighet; om någon förekommit mig uti
 „edert hjärta, och om jag har någon älskad med-
 „tåflare: jag har ämnat at begära eder af edra
 „förälbrar, men jag älskar eder för ömt, för
 „at betjäna mig af deras myndighet, til århåll-
 „lande af eder person, om edert hjärta ej unna-
 „de mig denna lycksalighet. I lären hafwa mö-
 „da at begripa en så hastig och håstig böjelse, det
 „är en wärkan af edre behageligheter, hwars
 „makt i kanste icke känner, men som mitt hjärta
 „erfar: Talea då sköna Henriette, och betag
 „mig en owisshet som är mig swårare än döden.

En så håstig och oförwäntad kärleks-förkla-
 ring hade med fog bragt i bestörtning hwad frun-
 timmer som hålst, utom den qwicka och listiga
 Henriette; denna skrymtarinna kom nyss utur en
 öwårdig älskares armar, som hon alla mårnar,
 innan det dagades, gaf besök uti trågården: men
 hon som besatt förestålnings-gåstwan i den hög-
 sta grad, swarade med en mine, som utmärkte
 sjelfwa menlösheten och blygsamheten: „jag har
 „wärfeligen ordsat at blifwa bestört öfwer eder
 „kärleks-förklaring min herre; jag känner ganska
 „litet mine förmente behageligheters kraft, och
 „ännu mindre kärleken; jag har föresatt mig at
 „wara herre öfwer mitt hjärta, för at kunna
 „lämna det helt och hållit åt den; som min fa-
 „der

„der ämnar at gifwa min hand: likwål måtte
 „jag säga eder, at jag skulle anse mig lyckelig
 „om han walde til min gemål en Cavalier, som
 „liknade eder.“

Et så hastigt och oförväntat swar, bragte
 den lättrogne Dorwal utom sig af glädje. Men
 hwem kan wål läsa uti et ifruntimmers hjärta?
 det är ju en outgrundelig irrgång, hwaråst sjelfs-
 wa Dedalus fåfångt skulle använda all sin konst.
 „Ach! gudommeliga Henriette sade han, jag går
 „detta ögnablick til eder far, jag är öfvertygad
 „at han ej kan stå emot min kärlek och mine
 „böner; waren endast så ädelmodig at ej på
 „eder sida fatta något hinder i wägen för min
 „lycksalighet; min wördnad och beständighet skal
 „med tiden uti edert hjära upwäcka de känslor,
 „som skola göra min sällhet fulkomlig. ===
 „Dåtom of sluta et samtal min herre, sade hon
 „med en förståld blygsamhet, det är mig icke
 „tillåtit at längre höra eder ===, Hon gick här-
 „uppå in uti Slättet och gaf sine föräldrar del
 af detta samtal: denna händelsen smickrade dem
 ganska mycket, och de satte sig före at ej låta
 et så fördelaktigt tilbåd gå sig utur händerne.
 Henriette hade intet gjort detta steg af annan
 ordsak än för at blifwa fri ifrån sine föräldrars
 uppsigt, och at få uti frihet gynna sin älskare,
 rigta honom, och tygellöst lämna sig åt sin last-
 bara böfelse. Dorwal hade ej stor möda at
 winna föräldrarnes samtycke: han reste hem för
 at

at bewaka åtskilliga angelägenheter; och kom straxt tillbaka med några stycken wänner, för at hålla sitt bröllop. Jag wil med stillatigande förbigå alla de högtideligheter och lustbarheter, som wid detta tilfälle anstältes, nog af, at det stredde med så mycken prakt, som kostnad. Efter et ömt affeds-tagande, hwarwid Henriette fälde några falska tårar begaf sig det nygifta paret i sällskap af et prägtigt och talrikt följe til Dorwals gods.

Den oro och söndring, som fanatismen den tiden upväckte i Frankrike, utbrast i full låga, Frig blef förklarad och Dorwal nödgades, med mycken sorg, at skiljas från sin kära Henriette. „jag går, sade han til henne, di hwaräst äran och min skyldighet falla mig: oaktat at i ären ännu mycket ung; har jag för mycket förtroende til er kärlek och eder dygd, för at lämna eder under någon uppsigt. Lestwen stilla och på et sätt, som är wärdigt både eder och mig; hållsen ofta uppå Grefwinnan ***, och Margrefwinnan Z***; glöm ej heller bort den gamle Riddaren W***, han är en af mina trognaste wänner, och det är en man, som kan gå eder tilhanda med sina råd; bjuden til at draga honom utur den enslighet uti hwilken han lefwer, I kunnen intet annat än roa eder och föröka edre kundskaper uti deras angenäma sällskap. Jag lämnar dig min sata Henriette med den hästigaste saknad; men äran fallar mig,

„och för den samma måste all ting upoffras.“
 Denne trolöse beswarade honom med falska tårar,
 under det hon swor honom tusende gånger, den
 ämmaste och obrättligaste trohet.

Det är ingen ting så farligt för fruntimer,
 som den förbindelsen de sins emellan göra; eme-
 dan de ej äro tillbaka hållne af den wördnad
 som manfolket wisar dem, och emellan sig aflägg-
 ga den förställning och det förbehåll de wisa uti
 wår närvaro, så anförtro de öppen hjärtigt hwar-
 andra sine nögen och beswärligheter; och derutaf
 kommer så många farliga råd, och obetänksam-
 me steg.

Henriette war bekant med et qwinfolk, eller
 rättare sagt, et misfoster, som ibland kom til
 en wid hennes faders gods nära belägen egen-
 dom, hwaräst de ofta råkades. Det war hon
 som uptände begärelsernes och lasternes eld uti
 Henriettes unga hjärta, genom en lastbar för-
 trolighet, hwars skadeliga följder äro lättare at
 finna än at affskilda, och som bringar naturen
 och kyskheten at rysa. Detta Fruntimret hade
 varit ganska skön, och war ännu tämmelig wack-
 er: hon förente med et grymt sinne-lag, gan-
 ska wällsamme tankesätt, som hon trodde wara
 mycket djupsinniga. Som hennes hjärta icke
 blifwit bildat af dygden eller kärleken, så kände
 hon blätt den ena til namnet och den andre en-
 dast af des oordentligheter och raseri. Alt trod-
 de hon sig förstå, alt wille hon utgrunda; hon
 hade

Hade bordt utgifwa en affhandling öfwer lasterne; ty dem kände hon uti deras hemligaste och skamligaste grunder. Hon wille hämnna sig på hela mennisko-slågtet, öfwer det föragt, som ärbart hederligt folk wisade henne: hon hade blifwit änka för några år sedan, och nyttjade denna frihet för at helt och hållit öfwerlämna sig til den skamligaste liderlighet; ofta förklädde hon sig för at, i de närmsta städer, med mera frihet, dränka sig uti de nesligaste och måst straffbara nöjen; och fast hon dageligen upfant nya ordenteligheter, kunde dock ingen ting mätta denna glupska warginna.

När man hunnit til en wiß högd uti lasten, så gifwes ej mer några gränser, alt synes tillåteligit; det äreförgåtaste och grymmaste baktal, blodskam och förräderi war för henne blåt en lek, och förgift, mord och brand en obetydelig och ringa hämd. Detta lasternas missfoster uppfylte änteligen sin onskas och sine grymheters mått. Hon slutade med et dubbelt fader-mord, i det hon med förgift afhände sin fader och sin broder lifwet, efter hwilka hon förwäntade en ansenlig förmögenhet, som efter hennes tankar för länge drögde at mätta hennes outsläckeliga girughet, hwilken hon dock sökte förborga under namn af hushållning. Hon stek ej skörda frugten af sine laster; den gudommelige rättwisan; för hwilken ingen undankommer, wisade här sin magt; man fant henne en mårjon förqwäsd uti
 C 5
 sin

sin sång, med teka til den faseligaste förtwiflan målad uti hennes ansikte.

Denna qwinnans olyckliga slut, hade bort bringa Henriette at ransaka sitt hjärta och wända om til dygdens wägar; men ingen ting rörer et hjärta, som förhårdat sig i lasten och som öfvergifwit dygden: hon underlät ändå dertför icke at följa mer än mycket wäl, sin lastbara och förddmmeliga wäns fotspår.

Som knappast war Dorwal bortrest, för än denne otacksamma, förglömdo alt hwad hon war dygden, sig och sin man skyldig, skref efter sin owardige älskare och bad honom komma til sig. Denne unga mannen hade tjänt hos Henriettes föräldrar, utur hwars tjänst han gått för att desto bättre kunna skyla den förtrolighet, som war dem imellan; han war skön och wäl skapad och hade äfwen fått en tämmeligen god upfostran; men han hade icke nog försigtighet at förut se de olyckor, som hon skulle åstadkomma och för de hwilka han sjelf war i fara. Han ankom til Dorwals gods klädd, som en Cavalier, och Henriette utgaf honom för en af sine släktingar.

Hon gaf honom rum nära intil sine, emellan hwilka han lät göra en hemlig lönn-dörr: men det warade icke länge, förrän hon å sido satte all anståndighet; hennes hjärta slet sig löst ifrån alt twång, hon förlorade all skam, och wihade sig sådan som hon war: hennes upförande war

war så oförskämt, at hon emottog hos sig all den liderliga ungdomen i närmsta stad; det war intet annat än baler, festins och oordentligheter: andre älskare blefwo emottagne och gynnade efter hwarandra, fast hon likafult behölt den första; med et ord hennes liderlighet och förargeliga lefwerne steg til den högd, at hennes liderliga och obetänksamma lefnad blef et almänt ämne för hennes grannars och bekantas tabel och affly. Detta rygte spridde sig ända til den gamle Riddarens W*** enslighet, som war Dorwals besynnerliga wän; denne förefatt sig at utforska nogare detta rygtes sansfärdighet, och sedan han fått säker kundskap at detta rygte war grundat, skrifwer han til Dorwal, och up-täcker för honom hela sammanhanget; hwad för en tidning för denna ömma mannen! han kunde intet sätta i twiswelsmål denna berättelsen, emedan han alt för wäl kände sin wäns uprigthet och dygd.

Sedan han en stund varit fördjupad uti en bister tystnad ropade han: "Ach trolösa Henri-te! kan du wäl innom en så skön kropp dölja en så nedrig själ! = = =", härefter utöste han all sin galla uppå fruntimren i allmänhet; hwilket jag är för försigtig at uprepa emedan jag för noga känner den wördnad, man är skuldig det täcka könet. Den olyckliga Dorwal tager det beslut at öfwerumppla sin otrogna maka mitt uti sine straffwårda nöjen; han begär några dagar
per

permission, som han lätt får under förewändning at bewaka en sak af den yttersta angelägenhet, och med hjärtat fullt af bedröfwelse tager han med en förtrogen wän kosan til sitt gods.

Fru Dorwal, som i en blind säkerhet insöfd, wäntade ingen ting mindre än sin gemäls hemkomst: hon fortfor uti sitt påbegynta lefnadsfätt, och sof trygg uti sin första älskares armar, då Dorwal ankom. Swad för en syn för den ordenteliga Dorwal! det första han såg war öfwerlefworne af en prächtig måltid, och sine domestiquer så fulla och utan sansning at de med möda igenkände sin husbonde, och hela huset uti den grusweligaste oordning: intagen af den häftigaste förbittring går han til sin frus rum; och där finner han henne sofwande i en manspersons armar; raseri intager honom och med et wärje = sting genombärar han denne olyckliga: Henriette waknar och han wille sticka henne igenom bröstet med wärjan, men hans wän håller honom tillbaka och hon undanspringer försträckt genom en lönn-dörr.

Sedan Dorwal något stillat sig af sitt förra raseri, uptänker han en annan slags hämd: han låter inläsa sin otrogna och straffbara hustru uti et Torn af Slättet; han will gifwa henne tid, at tänka på sine brått, at begråta sine laster och at finna hela grusweligheten af sine förseelser; detta straff ansåg han wara för henne swårare än döden. Det är ej mer den ömma och
tiloifna

tilgifna Dorwal; det är en wredgad husbonde, som ingen ting är möjlig at blidka: han hugger straxt hustrudet af hennes owärdige älskares Kropp, och låter det bäras på bordet för den olyckliga Henriette: wid denne syn ombytes hennes bedröfwelse, sorg och tystnad uti den håstige förtwiflan och raseri. "Ach grymma, sände hon, i det hon wände ögonen ifrån denna hisseliga syn, barbariske mann! hwilken plågoande har ingifwit dig detta gräfweliga och oårhörda straff? tag ifrån mig listwet, jag har förtjänt döden, men skilg mig wid detta älskade och olyckliga föremål." Lämna mig den dölc, sade hon til fångwaktaren, eller befria mig ifrån listwet; eller är du äfwen så grym som din husbonde? haf med lidandemed din fru och sluta des plågor === den oblidkelige fångwaktaren går sin wäg utan at säga et ord, och berättar för sin husbonde hennes bedröfweliga och jämmerfulla tilstånd.

Man torde falla i förundran öfwer Dorwals grymhet; men man skal weta, at äreförgätne och otrogne hustrur woro den tiden äfwen så sällsynte, som ärbara och dygdiga denna tiden: man hade ännu ej want sig at anse oordentelighet och lösaktighet, som en lek, och otrohet och ägtenskaps-brått som en artighet: desutom woro männen då ganska litet falne för at med saktmodighet emottaga denna skymf; och skulle något kunna ursäcka hans grymhet bleswe det, den
elaka

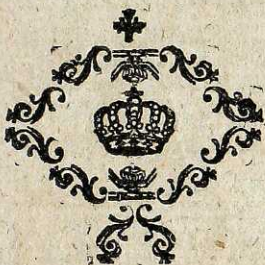
elaka belöning han seck för sin trohet och uprig-
tiga kärlek.

Den olyckelige och straffbara Henriette läm-
nad til sig sielf och sin förtwiflan samt denna
hisseliga ögna-syn, som den lilla dager som war
uti hennes fångelse ännu gjorde förfärligare,
uphöorde ej at upgiftwa hästiga klagorop uti sitt
raseri. Hon beslöc först at dö af hunger, sedan
böd hon til, men, fåfångt strypa sig; til slut
genomlöper hon med sine förwillade ögon alla
lanterne af sitt fångelse, och märker at gluggen
är tämmeligen wid och endast försedd med trä-
galler; hon klifwer dit upp: detta galler som
tiden redan förmutnat får hon med liten möda
uttryckt; hon kryper igenom gluggen och befinner
sig straxt på Parterren, hon wil kasta sig där-
ifrån utföre, den hisseliga högden förskräcker
henne, hon wil gå tilbakars til tornet, men sa-
san för sitt fångelse förnyar hennes raseri, och
sedan hon förbannat, sitt öde, sin man och sielf-
wa himmelen, störtar hon sig utföre och faller
sönderkrossad neder på Slatts-gården. wid bul-
ret af hennes fall framkommer folk som bjuda
til at frälssa henne, men fåfångt; hon framstaf-
wade ännu några otydeliga ord som utmärkte
hennes förtwiflan, och gifwer opp andan uti de-
ras åsyn uti det grufweligaste raseri.

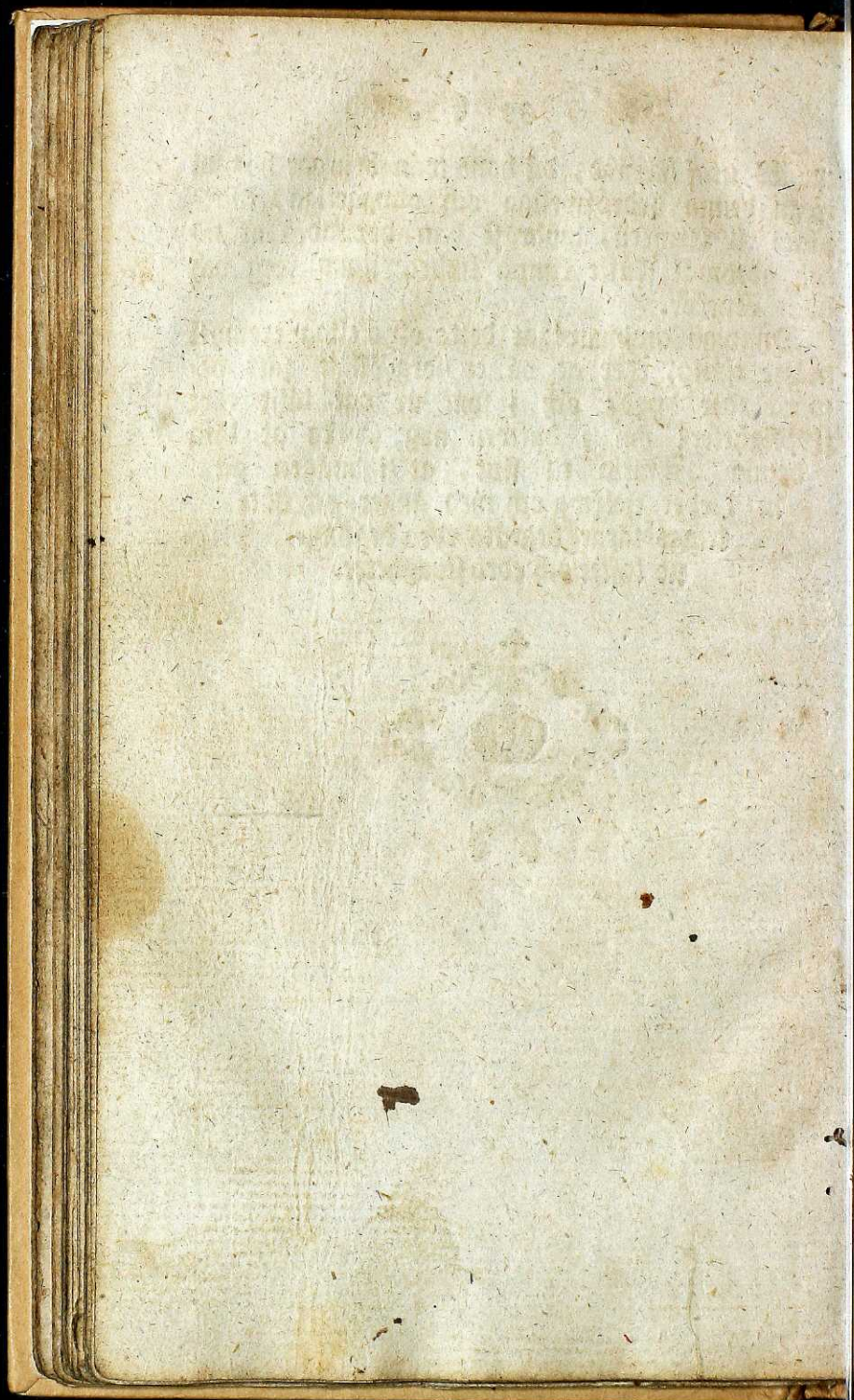
Dorwal kunde ej emotstå denna syn; hans
hjärta intages af en dödelig sorg; han blifwer
målös

målös utaf håpnad, då hans wån bringar honom ifrån denna bedröfweliga och ohytteliga skådeplats til Armeen, hwaråst han hoppades at tid och göromål skulle kunna lindra hans sorg och hans olyckor.

Dygdiga qwinnor! at detta olyckeliga exempel måtte tjäna, eder at på et sorgfälligt sätt bewara eder dygd; och i som ur agt låtit edre skyldigheter! om i hafwen nog styrka at läsa denna Historia til slut, at i mågen gå in i eder fjelfwa och med ånger- och båttrings-tårar begråta edra begångne laster och edra swagheter.

Samlingar

Til Et

Fruntimmers Bibliothek.

Tredje Stycket.

Uregirughetens Följder.

En Africansk Historia.

Under Keisar Carl den Femtes tid, regerade Muleiassen uti Tunis. Han war Mulei-Mahamets Son och påstod sig wara en ättelågg af Melichior, en af de måst beryctade Magiske Konungarne. Åtskillige Africanske Skribenter hänleda des släcte-register ifrån Henteta, hufvudman för den Mucamadiske slägten, som är en af de fem förnämsta och största folkslag i Africa; andre åter ifrån Correa, och Omar de förste Calipher under Arabernes regering; och deraf taga Konungarne i Tunis sig namn af Emirs eller den stora Mahometts afkomlingar. Men utan at widare fördjupa sig uti desse mörka släcte-register, gör det tillsyllest at wi weta det denna Mulei Mahomet war tyrannen Abducemens Son, hwilken betjente sig af de inhördes krig, som under flere secler mattade des fosterland, för at uphäfwa sig til enwälds herre uti Tunis.

N:o 3.

D

Maha-

Mahamet regerade trettio år med mycken rättwisa och uprättade någorlunda med sin regering det onda, som hans far förordsfakat. Hans höga ålder bragte honom sluteligen at wälja en esterträdare, som kunde fulfölja hans wärk och göra des folk lyckligt. Han hade sju söner neml. Macer, Abdairahaman, Mamon, Araxil, Belhedi, Abdul-Malic och Ussen; de twänne första dogo ganske unga, och de fem andre brydde honom ganska mycket uti sitt wal.

Mamon war en uprorsmakare, som rest sig upp emot honom och hwilken han flera år nödgats hålla i fångelse; Araxil och Belhedi woro tilgifne de aldra skamligaste laster och Abdul-Malic syntes uti en stadigwarande barndom och fånighet. Han tordes ej heller utnämna Ussen af fruktan, at åter upstånda et inbördes krig, men då han såg sig på grassens brädd, beslöt han dock at wälja honom. Denne unga Prins gaf et stort hopp om sig, han war qwick och syntes hafwa et ganska ömt och ädelmodigt sinnelag; men dristig, modig och full af förställnings-gåfwa, war hans hjärta säkerligen upfylt af de laster och grymheter, hwilka han sedan utöfwade.

Mulei-Mahamet hade fädt denne son med Gesia, et Arabiskt fruntimmer utaf en ädel och stor slägt; Dorar Gesias bror, Reque eller hufwudman.

rudman för et Arabiskt folkslag, war måtig och stridsam; han kunde med eftertryck wärkställa Mahamets beslut om Araxil och Belhedi welat sätta sig deremot.

Ussen hade tagit til ägta en annan Reques dotter, som äfwen war ganska mågtig; alt detta bewekte Mahamet at utnämna denne Prins til sin efterträdare: men framför alt wille han inhämta Ussens morbroders tankar häröfwer. Han lät kalla honom til sig och sade; "det för-
 ,,troende som jag altid hyst för dig, min kära
 ,,Dorar, och den wänskap du så ståndåktigt wi-
 ,,sat mig alt sedan du gifwit mig din syster til
 ,,gemål, gör, at jag nu tager min tilflycht til di-
 ,,ne råd och din försigtighet. Du ser min älder-
 ,,dom och at det är tid at befästa min spira i
 ,,någon af mine söners händer: du känner Ma-
 ,,mons brätt, Araxil och Belhedi laster och Ab-
 ,,dul - Malies dumhet och fånughet; Ussen, din
 ,,syster - son och den yngsta af mine söner, är
 ,,mig endast öfrig; jag wil utnämna honom til
 ,,min efterträdare, och lämna honom under din
 ,,beskydd emot sine bröder, om de skulle wilja
 ,,bjuda til at störta honom ifrån tronen: han
 ,,synes mig besitta åtskilliga dygder; dine råd,
 ,,ditt efterdömme skall hindra honom at afwika
 ,,ifrån dygden, och jag spår mitt rike lyckligt un-
 ,,der honom. Utforska de stora och mågtigas
 ,,tankesätt och stäffa honom et anhang; blods-
 D 2
 ,,bandet

„bandet och wår wänſkap höra öſwertala dig at
 „bereda detta förſlagets lyckliga utgång: men
 „främför alt at en helig tyſnad måtte bewara
 „denne hemlighet, hwilken om den bleſwe up=
 „tåckt, utan all twiſwel ſkulle til intet göra wå=
 „ra anslag. Låtom of emillan of ſluta et be=
 „ſtåndigt förbund, och ſwårjom hwarandra en
 „obrottſlig trohet.

Dorar, intagen af glägje och förundran öf=
 wer detta förtroende, kyſte med wördnad Muſei=
 Mahomets hand; „ſtore Konung, ſwarade han,
 „jag är högeligen ſmickrad öfwer det wal i gö=
 „ren af en Prins utaf mitt blod til eſterträdare
 „uti edert Rike: waren öſwertygad, at jag ſkal
 „nyttja alla mine krafter för at befäſta hans
 „trohn, och förliten eder uppå mig för at ſkaffa
 „honom et anhang icke allenast innom edert Ri=
 „kes gränſor, utan åfwen ibland de mångfaldig=
 „ga Arabiſke folkſlag, ſom äro mine wänner
 „och bunds = förwanter. Låtom of förnya
 „wåra gamle förbund, och måtte himmelens händ
 „förgöra mig på den ſtund jag bryter deſe mine
 „löften.,,

Mahamet, högeligen förudgd at ſe Dorar
 gynna ſine anslag, öſwerhopade honom med ſkån=
 ker och ömhets betygjelſer; denne åter arbetade
 ifrån detta ögnablick på det öſwerenskomne för=
 ſlaget: innan kort ſkaffade han ſig et mäktigt an=
 hang,

hang, och emottog uti Affsens namn, de mågtigaste herrars uti Tunis, och de nästgränsande folkslag höfdingars förbund och trohets-ed.

Til at desto mera befästa kronan på Affsens hufvud, lämnade Mulei-Mahamet spiran uti Affsens händer; Adelen och folket gåfwo med tusende frögve-betygeller tillkänna sin glädje och förnöjelse öfwer detta wal. Den fågnad, som detta förord sakade Mulei-Mahamet, tillika med hans höga ålder, skyndade hans död: han dog ganska mycket ålskad och sörgd, och folkets glädje förbyttes hastigt uti den rättmätigaste saknad och bedröfwelse.

Mulei-Affen war knappast upstigen på tronen, före än han öfwer gaf all förställning. Easternas eld, som han dölit uti sitt hjärta, utbröt med all deras häftighet; hans upstigande på tronen, som han med så mycken åtrå önskat, och som endast kunde tilfredsställa hans omåtteliga ärelsynad, blef beseglat med det grufweligaste brödra-mord. Han frugtade at de misnöjde skulle använda all deras möda at sätta Mamon uti frihet, at hwilken thronen med rätta tilhörde: derföre lät han mörda honom uti sitt fångelse, just i det ögnablick då Gouverneuren uppå stället, hwarest han war fångslad, war i samråd med honom at flykta til åtskillige Arabiske förstar, som förut deltagit uti hans rebellion.

lion. Han gaf äfwen befallning at mörda sine andre bröder: Abdul-Malics förmente dumhet befriade honom endast ifrån detta öde; i Belhedi blef strypt; Araxil, som utaf sitt eget hjärta dömdo om Affens sinnelag, förekom honom dermed at han flydde til Bexcara uti Numidien och tog sin tillflykt hos Requen Abdala: denne Numidiske Prinsen emottog honom ganska wäl, låfwade honom sin hjelp och sitt bistånd för at bemäktiga sig Tunis krona, och lämnade honom en af sine döttrar til gemål.

Affen, rasande öfwer at hafwa gått miste om sitt anslag, Lät grusweligen mörda alla sine blods-förwanter; han skonade hwarken qwinnor eller barnen i waggan: denna förskräckeliga grymhet gjorde honom til en affly för sitt folk och sine grannar.

Under alt detta satte Abdala och Araxil en mächtig Armé på benen, hwarmed de tågade emot Tunis, Affen, som beslutit at på hwad sätt som helst bewara en krona, som endast smickrade hans grymma och åregiruga hjärta, samlade sine trupper och gick emot dem: de kommo innan kort til en slagtning, deras grymhet och hätskhet gjorde striden långsam och blods-utgjutelsen faselig; sluteligen blir Affen öfwerwunnen och särad, samt twungen at begifwa sig uppå flykten och söka med öfwerlefworne af sin Armé

mé sitt beskydd innom sin hufvudstads murar. Sedan segerwinnarena sågo at de ej kunnat afstå honom flykten, och at de ej hade nog tungt Artillerie för at kunna nedstjuta Tunis murar, drogo de sig tilbakars för at förfriska deras Armée och at sätta den samma i stånd at belägra Tunis. Inwånarne uti denne Stad, i början förfräckte öfwer detta nederlag, återtogo modet då de sågo fienden draga sig tilbakars: de hade orsak at frugta alt ondt om de fölle lefwande i Arabernes händer; och glädjen, at se sig befriade ifrån en så öfwerhängande fara, fölgde hastigt efter deras bestörtning.

Den otålige Araxil, som regerings-lystnadens plågade, beslöt at föröka alting för at mätta sin ärelustnad. Abdala hade för hans skull utblåtadt sig, och wagtadt han war segerwinnare hade hade han dock förlorat ganska mycket folk uti slagtingen; desutom började Pesten at gräbera uti des låger: således kunde denne Prins, uti dese bedröfweliga omständigheter, icke bestå sin måg eller fullgöra det förbund han gjordt med honom. Araxil gick således til Argel, hwaräst den namnkunnige sjö-röstwaren Charrardin med det tilnamnet Barbaroussa, uti Kejsar Souiman den andras namn regerade. Han berättade på det bewekeligaste för honom sine olyckor, Affens tyrannie och sin rätt til thronen; samt begärte af

honom troupper för at straffa den ena och återwinna det andra.

Den sluga Barbaroussa emottog honom ganska wäl, och lästwad honom allt hwad han begärde; han förmädde äfwen Prinsen at följa sig til Constantinopel, för at uti detta ämne tala med Soliman. De gjorde ochså tillsammans denna resa, under hwilken Chairardin berättade Sultan denne händelse, och gaf honom del af sine förslager och affigter wid detta tillfälle. Uraxil blef, wid sin ankomst, emottagen med den största ärebewisning och man hedrade honom på alt sätt, som Konung uti Tunis. Man arbetade med iswer uppå tilrustningarne til detta fälttog, och innan kort war en talrik flotta utrustad, och färdig at gå til segels: Uraxil intagen af glädje är säker om at snart resa, och at taga befålet öfwer denna flotta: vinden blir fördelagtig, flåttan affeglar; men Uraxil lämnas qwar i Constantinopel. Säfångt bjuder han til at klagga, man låter honom weta at Soliman qwarhåller honom som gislan, och at han snart skal skicka honom med en flåtta at taga besittning af sitt Rike, sedan Barberoussa återwunnit det samma. Han såg, men för sent, de nåt man hade satt för honom.

Sedan Mulei-Assen fått förnimma, at Chairardin kom, för at bistå des broder och at
angri-

angripa honom, började han at på bästa sätt förskantsa sig i Tunis, och förefatt sig, at med de få wänner han ännu hade öfrige, göra det kraftigaste motstånd; han wiste ganska wäl at han mar hatad af sine undersåtare; (Detta är en sak som tyranner altid böra wara säkre om) men han wäntade sig intet at så snart få se fienden; den tappra och oförtrutne sid- röfwaren ankrar wid Barbariske kusten, och folket twiflade icke, at ju Araxil war uti hans sällskap: wagtat denne Prinsen uti sin ungdom begått åtskillige oordentligheter, hoppades de likafult, at de olyckor, han undergått skulle bringa honom at regera med mera rättwisa och mildhet än hans broder.

Upprors-lågan spridde sig öfwer alt: Alfen, som icke mera såg någon säkerhet för sig uti Tunis, flychtade om nateen til Mahaiske Araberne, som hans morbror Dorar anförde. Barbaroussa landstiger utan at träffa det minsta motstånd, Biserte, Porto och Soulette öfnar för honom sine portar; han lågrar sig framför Tunis: Souverneuren uti staden jämtar sig efter omständigheterna, befriar alle turkiske trålar, som Assen hölt där uti tråldom, och stiekar dem til Charardin tillika med präktiga sadlade hästar, så wäl för honom, som för Araxil hwilken han trodde wistas uti hans läster: han emottager honom i staden, och Turkiske Soldaterna bemäcka sig

genast Slättet och de angelägnaste ställen. Folket förundrade sig i början at ej få se Araxil deras nya Konung, de tänkte i förstone at han qwarbliswit på slättan, för at hafwa tid at göra et desto prächtigare intåg; men hwad blef icke deras bestörtning stor, då de fingo weta hans hans qwarhållande i Constantinopel: de sågo då men försent at de word Solimans undersätare.

Mulei = Ussen, affatt, flyktig och utan widare följe än sine hustrur, sin kära son Amida och några af hans wänner, som intet wille öfvergifwa honom, wankade ifrån det ena folkslaget til det andra med Dorar, och tigde deras bistånd och hjelp at förena sig med honom, för at fördrifwa Barbarouska ifrån des stater. Men ryktet af hans tyrannie hade gjordt dem alle misnöjde med honom; han blef sluteligen nödgad at fara tillbaka til Dorar, hwaräst han utan återwända suckade öfwer sine olyckor: det är tyranners egit at wara lika så nedslagne i olyckan, som fräcke i medgången.

En Genuesisk Renegat, kallad Ximaa, et spitsfundigt hufwud och Ussen mycket tilgifwen, föreslog honom at, som yttersta medel, taga sin tilflykt til Keiser Carl den femte, som war Barbaroussas affagde fiende: och tilböd sig at bemedla denne sak, hwaris lyckliga utgång han försäkrade. Dorar wiste i första början något
 misshag

missag at betjena sig af de Christne; han fruktade, at Spaniorerne, sedan de bortdrifwit Chärrardin, sselfwe sedan skulle bemästra sig regeringen: han såg hållre således til sine grannar, Turkarne, som woro hans Troß-förwarter, än främmande för hwars Religion han hade en affky. Men Ximaa, war så entrågen, at han öfwertalade Dorar: Affen åter, som ingen ting hade at frukta och ännu mindre at förlostra, gick willigt in uti et project, som, om det lyckades, åter skulle sätta honom på Thronen.

Ximaa, försedd med bref och dyrbara skänker åt Kejsar Carl den 5:te begifwer sig således på resan til Syanien. Han wisste så wäl at bemedla detta ärende, at Kejsaren bisöll hans begäran. Kejsar Carl den 5:te hade länge haft lust at tukta denne farlige och namnkunnige sjöröfwaren, som gjorde sjön så osäker, och hwars blåtta namn in jagade sjöfarande en fasa. Han betjente sig af detta tilfälle för at straffa honom och beslöt at i egen person bewista detta fältåg. De största Herrar af hans hof samtyckte til denna hans föresats och erbödo sig at wara honom fölgaktige: men hölt detta beslut hemligt, och innan så dagar war flättan segelsfärdig, och föresattes kosan til Barbariske kusten, hwaråst den stöt i sank de fläste af Chärrardins skepp och bragte de öfrige på flykten, innan denna sjöröfware därom kunde få den minsta tidning.

Wid

Wid de Christnas ankomst repade Affen mo-
 det; han gick med Dorar emot Kejsaren med en
 frigshår som war denne Reque undergifwen.
 Carl den 5:te war okunnig om Affens tyrannie,
 och denne wiste så wäl at förstålla sig, at han
 want Kejsarens högaktning och förtroende, som
 låfwane at åter sätta honom på Thronen uppå
 följande wilkor: at han skulle swära Kejsaren
 tro och huldhet; at Romerska Catholska Reli-
 gionen skulle hafwa fri och obehindrad gudstienst
 uti hans stater; at alle Christne slafwar, som
 ankomme där til kusten skulle frigifwas; at fri
 handel skulle tillåtas Spaniska nation; at han ei
 mer skulle lämna sid-röfwarne någon fristad; at
 han ärligen skulle lämna Kejsaren nti skatt, 12
 Arabiske hästar, 12 falkar och hälften af den
 Corall som fiskades på hans stränder; och slute-
 ligen, at fästningen Boulette skulle wara uti
 Spaniorenes händer en säkerhet til förbundets
 obrättliga hållande.

Emedlertid hade den försigtige Barbaroussa
 befäst sig så godt han kunde i Tunis. Sedan
 han hade fått weta Spaniska flottans ankomst,
 gaf han befallning til sine troupper uti Algel
 och Gelbes, samt sid-röfwarena uti Levantiska
 farwatnen, at komma honom til hjelp: han lät
 och tillsäga Soliman, men han förwäntade in-
 tet bistånd ifrån den sidan, emedan all dess styr-
 ka war nyttjad i Asien, och dess utan desse
 hjelp:

hjälp = trouppar aldrig kunde hinna at komma i tid; Chairardin war tapper, han beslöt at göra et modigt motstånd och at förr dö än gifwa sig fången. Tillika brukade han den listen, at han sände til alle fringliggande Moriske och Arabiske folkslag för at begära deras bistånd eller åtminstone, at de ej gofwe någon hjälp åt de Christne, som han sade mindre wore komne i tanka, at sätta Affen på Thronen, at twinga dem et antaga deras Religion: han ansåg detta skålet för ganska beteckande, och desutom försäkrade han dem om Portens beskydd och ynnest. Men desse folkslag wore ännu förargade öfwer det wäld, som emot Lag och folk = rätt war skedd Araxil: och tillika kände de Barbarouffas grymhet och trolshet, således gåfwo de honom til swar, at de wille wara neutrale och intet inblanda sig uti desse oroligheter.

Denna ställning war fördelaktig för Christna hären, som utan motstånd nalkades ända under Tunis wallar, hwilken han fringrände och belägrade. Sedan Chairardin fått kundskap om sin flottas nederlag, och en tid säfångt förbidat något bistånd, war han försigtig at qwarblifwa innom Tunis murar: han gjorde om natten et förtwiflat utfall, slog sig igenom Spanska lägret och drog sig uti tåmmelig god ordning til den nästgränsande Bergs = bygden, hwar ifrån han uti stora dagsresor och genom de swåraste wägar

wägar skyndade sig til Turkiæt, där han utaf raseri hemligen lät strypa Araxil. Han wille heller öfwergifwa Tunis än förswara den samma, med de 4 a 5000 man, som woro honom öfrige, emot en Armé af 15000 man; aldras hållst som han wiste huru mycket han war hatad af de Christne, och huru farligt det war för honom at falla i deras händer. Denne träffning war ganska hetsig, och förlorade Spanierne därwid wid påß 1500 man, emedan detta oförmodade och håftiga utfall bragt dem i den största oordning. Sedan de kommit sig före ifrån sin bestörtning, wille de förfölja Barbarousse, men han war redan i säkerhet och hade intagit Bergs-bygden och trängslen som för honom woro ästwen så fördelakrige som farlige för des fiender.

Då Kejsaren såg at Barbaroussa undsluppit honom, tänkte han blätt på at sätta Assen på Thronen: Tunefarne, för swage at göra något motstånd, emottogo honom med förstålta frögde-betygelsor. Sedan Assen gifwit Kejsaren trohets-ed och edel. förbindelse på de öfwerenskomne wilkoren, steg han med sin Armée om bord på flottan och seglade til Spanien.

Knappast war Christie flottan ur ögnasikte, före hans undersätare började at wisa deras misnöje, oaktadt Assens heligaste och kraftigaste försät-

förfäkringar at regera dem med mera mildhet och rättwisa än förut: åtskillige städer upreste sig, de hoppades alltid på Araxils återkomst; och när de sluteligen fingo kundskap om hans död, så kastade de ödonen på Abdul-Malic. Han hade under desse oroligheter hållit sin undan och förskaffat sig et ansenligt anhang, hans förmenta sinnes-svaghet förswan; ifrån sin spådesta ungdom hade han förutsedt desse oordningar, och låtsade således at wara uti en beständig barndom, för at undwika alla desse faror. Han hade en ostridig rättighet til Thronen, som Affens äldre broder; men för rättwis, at wilja beröfwa Affen den spira, som hans fader lämnat honom, wille han intet påyrka sin rätt för efter brodrens död.

De uproriske skickade honom sände-bud, som skulle asmåla för honom tyrannens grymheter och tillika tilbjudat honom Kronan, bles han dock ståndaktig i sin föresats, och förmanade dem til tålmod. Men som rebellions-Elden redan war i full låga, så beslöt folket, som kände Abduls dygd, at utan hans wetskap förgöra Affens och hans Sunstlingar, och sedan truga honom at regera dem och göra dem lyckfelige.

De uproriskes frigs-hår, samlades och ökades dageligen; men Tunis förblef Affen trogen: hon tycktes finna en märkelig ändring hos sin Konung

Konung och läfwade således at försäkra des rätt. Spaniorerne, som innehade Boulette woro icke i stånd at hjälpa honom. Assen wille skicka någon til Kejsar Carl den 5:te; men Rimaa denna skickliga mannen war död: således wiste han ingen, som han kunde förtro denna wigtiga beskickning, utan beslöt sjelf at företaga den samme, och at emedlertid lämna befälet öfwer krigs-hären och Riks-styrseln uti sin käre sons Amidas händer.

Assen steg om bord med femhundra Morer af sin listwakt, och fortsatte sin resa til Spanien, sedan han förut förmanat sin son, at ej inlåta sig i någon hufwud-slagning med de uproriske; utan med försigtighet och slughet hindra dem at förstärkas, samt om möjligt wore bjuda til at tilfredsställa dem med goda ord och löfte en almån förlåtelse och tilgift. Men Hamidas war en wärdig son af denne tyrannen; upfödd uti laster och förstållning tänkte han endast uppå, at betjena sig af sin faders fränworo för at tilwälla sig spiran. Hans grymhet och ärelsynad woro omättelige, han önskade intet mindre, än hela wärldens herrawälde, för at kunna utgjutta desto mera blod. Så snart Assen war bortrest, samlade denne förrådiske sonen Tunis inbyggare tilhoppa, och hölt för dem med en förståld sorg och gråtande ögon följande tal: olycksaliga folkslag! olyckliga fosterbygd! ännu
 åro

Åro ej dine olyckor til spitsen af deras högd!
 Nej at jag kunnat förutse och mota dem! be-
 dröfweliga hogkomst! Wi fälle från den ena
 olyckan til den andre; och til vårt uselhets
 mått åro wi på brädden, at blifwa et rof för
 de Christna: jag ser J Ryssen = = = J hastwen
 råttmätig ordsak at bäfwa; jag wil alt uptäcka
 för eder, mitt fädernesland är mig kärare än
 blods-bandet; och ansåge jag mig lyckelig om
 himmelen, uppå mig ensam, wille utgjuta
 all sin wrede. Olyckelige foster-bygd, min fa-
 der förräder dig, sitt land, sitt folk, sin Reli-
 gion; jag har nyligen warit så lycklig at uptäc-
 ka denne grufwelige sammangaddning. Han har
 gått at antaga denna förhateliga och skamliga
 Religionen, och kommer tilbakars för at, med
 wapnen i händerne och med de Christnas bi-
 stånd, truga eder at håda och förneka den heli-
 ga Propheten (Mahomet), eller ock at upoffra
 eder til dessa omånsfligas grymhet: kunnen i utan
 affsty se de skamliga märken, som Spanjorerne
 uprest på våra fält? rådgören med eder sjelf-
 ne, hwad utwågar i wiljen taga; Rebellerne
 wilja hafwa Abdul-Malic, jag samtycker gär-
 na därtil; at han måtte göra eder lycklige! ty
 jag för min del ämnar wandra öfwer hela wärld-
 den för at finna et land och folk, som är sin
 Konung och gudalära troget.

Detta Tal gjorde alt det intryck han deras
 förmodat sig. Ty folket kunde intet begripa, utt
 C hwad

hwad annan affigt, Affen lämnat sitt land; det fattades icke wid hans Hof folk, som woro i stånd at uträtta detta ärende, och som med glädje gjordt denne resa; de ihågkommo wid det samma alla Affens grymheter och tyrannie, och utropade alle med en mund Hamida för Konung i Tunis och Affen för Rikets förrådare: de uproriske städerne förente sig med dem, deras ändamål war wunnit, emedan tyrannen som de hatade war störtad ifrån Trohnen; och den skrymtaktige Hamidas sbrestälning låfswade dem en wis och lyckelig Regering.

Gouverneuren på Glättet och någre andre Affens wänner underrättade honom om denne förändring: en håstigt storm hade drifwit honom til Neapel, och där fick han denna bedröfweliga tidning. „Ach, Hamida, Hamida, ropade han, är det du som borde genomstinga detta bröst! är detta frugten af all den kärlek jag hyst för dig? men hwad säger jag! Du är en blott föremål för mitt hat: „rys förrådare för des fölgder: du skal åter få se Affen; men han skal ej mera wara din fader, utan en grym bödel, som skal straffa alla dine ilgärningar.“ Deruppå tog han affked af Vice Konungen i Neapel, som lämnade honom en troupe af 2000 Italienska Soldater, til hjelp at återwinna sin Krona. Affen smickrade sig, at sedan hans underfåtare blifwit underrättade om detta ogrundade rygters osanning, skulle de emottaga honom som deras rättmätiga Konung. Men den ena oförskiftigheten fölgder gärna den andra. Hade Affen kommit

mit tilbakars endast med sin lifwakt, hade han sä-
fert åter stigit på Thronen; men de 2000 Itali-
nare, som följde honom, gäfwonågon sannolihet at
det rygte den förrådiske Hamida utspridt.

Denne wäldswärkaren hade låtit fångsla alle sin
faders wänner, och ämnade at öfwerumppla honom
wid dess landsigning. Han gick til sjö-stranden med
allt sitt manskap, så snart Assens skepp syntes: An-
gern hade intagit den största delen af Hamidas här;
de kommo hemligen öfwerens, at om Assen intet
affallit från sin lära, eller hade främmande troupe-
per til hjelp, skulle de åter lämna honom Kronan,
och öfwerlämna at honom den, som så nedrigt bedra-
git dem. Då först de femhundra Morer landstigit,
lätssade Hamida, som wille han angripa dem, när
Italiensarne sågo detta, skyndade de sig i land för
at förswara dem: då Tunesiske Armen såg at desse
Utländningar attackerade dem, anföll de med en
gruswelig ifwer Assens trupper och förgjorde dem in-
nan kort. Assen blef fången och den grymma Hamida
lät kasta honom i et wæderstyggeligit fångelse, sedan
han först med et glöddande järn beröfwat honom synen.

Sedan Hamida således såg sig säker uppå Thro-
nen, kunde ingen ting slåcka hans raseri och blodtör-
stighet. Han wäldtog sin faders hustrur, lät mörda
alle dess wänner, och utsatte en belöning för den som
lämnade honom Abdul-Malics hustrud. Swar-
dag war teknad med nya grymheter: hwart ögna-
blick stöckade han någon at begabba den olyckliga
Assen, för at göra dess plågor ännu farligare. Den-

ne sorgsne fadren kände all tyngden af Himmels
hånd, med sasa drog han sig til minnes alla sine
grymheter och mord och tillika suckade han öfver sin
sons laster. "Store Prophet, ropade han ofta, jag
,,offrar dig mine plågor och mitt lidande til en förso-
,,ning för mine brått, himmels fäselige beslut äro
,,rättwisa; men at den icke ensam uppå mig måtte ut-
,,öfwa sin hånd! At min son det misfostret ej blif-
,,wer ostrafad, at han ej mera måtte få utöfwa
,,sitt raseri emot detta olyckliga folk, utan at hans
,,och min död måtte försona himmels wrede! ==="
Mängden af hans olyckor mattade sluteligen hans
krafter och han upgaf andan under det förskräckli-
gaste samwets=qual.

Tunefarne blewo sluteligen öfwertygade, at
han bedragit dem; när de sågo Assen dö uti sine
fäders tro; den grymma försöjelse de utstodo öp-
nade dem ögonen; och uti förtwiflan och raseri
tränga de sig in i Slättet, hwarest de strypa Ha-
mida, sedan de för hans ögon mördat den unga
Said, hans enda son. Abdul=Malic blef utropad
för Konung och återkom til Tunis, hwarest han
med mildhet och rättwisa regerade sine Landsmän.

De gode Konungars lefnad är kort: och til
detta folkets olycka räckte döden för hastigt bort
Abdul=Malic, efter hwars död detta Riket blef
äröfrat af Turfarne och lagt under deras
herra=wälde.

***

***

***